

0 BD

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Ministerie van Veiligheid en Justitie
t.a.v. de heer mr. F. Teeven
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Uw kenmerk: 419172
Ons kenmerk: 1100.3
Doorkiesnr.: /
Betreft: Wetsvoorstel doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische
beroepen

Den Haag, 9 oktober 2013

Geachte heer Van Teeven,

Bij brief van 16 augustus 2013 heeft u de KNB ter consultatie voorgelegd het wetsvoorstel doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen. De KNB voldoet graag aan uw verzoek om te reageren op genoemd wetsvoorstel.

1. Wat is de ratio?

Er worden twee gronden aangevoerd voor het doorbelasten van de kosten van toezicht en tuchtrechtspraak. In de eerste plaats hebben de beroepsbeoefenaren zelf primair voordeel van het wettelijk toezicht en de tuchtrechtspraak en in de tweede plaats zorgt doorbelasting van de kosten voor een efficiënte wijze van inrichting van kwaliteits- en integriteitsbewaking binnen de beroepsgroepen zelf, aldus de toelichting. Bij beide gronden plaatst de KNB vraagtekens.

a. Beroepsbeoefenaren hebben zelf primair voordeel van toezicht en tuchtrechtspraak?

"Toezicht en tuchtrecht waarborgen immers het maatschappelijk draagvlak voor de bijzondere positie die deze beroepsgroepen innemen. Door deze bijzondere positie profiteren betreffende beroepsgroepen van verschillende privileges, zoals een domeinmonopolie. Anders gezegd: de beroepsregulering stelt hen in staat om een inkomen te verwerven vanuit werkzaamheden die zij met uitsluiting van anderen mogen verrichten."

Ten onrechte wordt in de toelichting de indruk gewekt dat de verschillende domeinmonopolies er zijn om de desbetreffende beroepsgroepen in staat te stellen een inkomen te verwerven. De domeinmonopolies zijn er omdat de Staat van oordeel is dat bepaalde rechtshandelingen niet zonder rechtskundige bijstand verricht mogen worden. Het aan het domeinmonopolie van de notaris verbonden privilege van verschoningsrecht is er evenmin in het belang van de notaris. Het verschoningsrecht is een noodzakelijke voorwaarde voor de verplichte tussenkomst van de notaris. Waar de Staat die tussenkomst

verplicht stelt, moet de burger er immers op kunnen vertrouwen dat die tussenkomst diens positie ten opzichte van derden, waaronder de Staat, niet verslechtert. Dat laatste zou het geval zijn indien de cliënt er niet op kan rekenen dat de vertrouwelijke informatie die hij noodzakelijkerwijs met de notaris moet delen, vertrouwelijk blijft, ook ten opzichte van derden, waaronder de Staat.

Het domeinmonopolie van het notariaat en het daaraan verbonden privilege van verschoningsrecht dienen dan ook het belang van de maatschappij als geheel. Toegespitst op het notariaat gaat het om de volgende maatschappelijke belangen. Door de verplichte rechtskundige bijstand wordt de burger beschermd tegen misstappen, het rechtsverkeer verloopt soepel doordat de notariële tussenkomst zorgt voor een hoge mate van rechtszekerheid en de druk op de overheidsrechtspraak wordt verminderd doordat veel geschillen door notariële tussenkomst worden voorkomen en in voorkomende gevallen buitengerechtelijk worden opgelost. Het is dan ook in het belang van de maatschappij als geheel dat er een goed functionerend notariaat is. Toezicht en tuchtrechtspraak waarborgen een goed functionerend notariaat en zijn derhalve ook in de eerste plaats een belang van de Staat zelf.

De kosten van toezicht en tuchtrechtspraak zullen door deze wet uiteindelijk terechtkomen bij de cliënten van de notaris. Dat lijkt eerlijk, maar dat is het niet. Ook de burgers die geen gebruik maken van de diensten van het notariaat profiteren immers van het bestaan ervan: een soepel verlopend rechtsverkeer is een voorwaarde voor economische voorspoed en verminderde druk op de rechtspraak levert de maatschappij als geheel voordeel op. Het is dan ook niet zonder meer rechtvaardig de kosten van toezicht en tuchtrechtspraak neer te leggen bij alleen die burgers die van de notariële diensten gebruik maken.

b. Financiële prikkel leidt tot kwaliteits- en integriteitsbewaking door beroepsgroep?

Doorbelasting van kosten van toezicht en tuchtrechtspraak zorgt voor een financiële prikkel om te zorgen voor een efficiënte wijze van kwaliteits- en integriteitsbewaking binnen de beroepsgroepen zelf, zo luidt de stelling in de toelichting. Op die stelling valt het nodige af te dingen.

In de eerste plaats wordt in de toelichting ter onderbouwing van de keuze om de kosten van tuchtrechtspraak bij de beroepsgroepen neer te leggen, uitsluitend gewezen op een sterke stijging van het aantal klachten tegen advocaten. De cijfers in het notariaat liggen echter anders. Een zo sterke stijging als bij de klachten tegen advocaten te zien is, heeft in het notariaat niet plaatsgevonden. [cijfers klachtbemiddeling en aantal tuchtklachten]

De KNB kent sinds de jaren '90 een effectieve klachtenbemiddeling. Jaarlijks wordt in 300 gevallen bemiddeld. In veruit de meeste gevallen is die bemiddeling succesvol en komt het niet tot indiening van een klacht bij de tuchtrechter.

Op het gebied van bevordering van kwaliteit en integriteit heeft de KNB steeds haar verantwoordelijkheid genomen. Al sinds de jaren '90 investeert het notariaat structureel in deze aspecten van de beroepsuitoefening. Sinds 2007 heeft de KNB een systeem van peer reviews waarbij notarieel deskundigen eens per drie jaar een kantoor met de daaraan

verbonden notarissen beoordelen op kwaliteit en integriteit. De verplichting om kwaliteitsbevorderende toetsingen uit te voeren is vastgelegd in artikel 61a van de Wet op het notarisambt (Wna). Zo zijn ruim 2000 toetsingen uitgevoerd. De auditoren beoordelen dan ook frequent de manier waarop regelgeving wordt toegepast, en hoe de omgang met de beroepswaarden in relatie tot de maatschappelijke rol en verantwoordelijkheden wordt vormgegeven. Op die manier wordt consequent aan kwaliteit en integriteit gewerkt. Omdat tuchtrecht het sluitstuk is van de intercollegiale toetsing heeft het stelsel zich het tegendeel van een vrijblijvende inspanning bewezen. Als resultaat van een toetsing heeft een aantal notarissen het vak moeten verlaten nadat tijdens een intercollegiale toetsing misstanden waren vastgesteld.

Overigens wordt het notariële stelsel van intercollegiale toetsing in het wetsvoorstel dat het toezicht op de advocatuur beoogt te regelen als navolgenswaardig voorbeeld gesteld van een werkende en effectieve vorm van kwaliteits- en integriteitsbewaking door de beroepsgroep zelf. Artikel 61a uit de Wna is inhoudelijk volledig in het nieuwe wetsvoorstel voor het toezicht op de advocatuur overgenomen, slechts de namen van de beroepen zijn veranderd.

Het notariaat heeft dan ook geen financiële prikkel nodig om binnen de eigen beroepsgroep te zorgen voor een efficiënte wijze van kwaliteits- en integriteitsbewaking: Binnen de notariële beroepsgroep bestaat al een dergelijk goed functionerend systeem. Dit systeem wordt gefinancierd uit de jaarlijkse bijdragen van notarissen aan de KNB.

Door deze wet zal de bijdrage van notarissen aan de KNB verhoogd moeten worden. De beslissing over de vaststelling van de hoogte van de jaarlijkse bijdrage berust bij de algemene ledenvergadering. Het is niet ondenkbaar dat de algemene ledenvergadering een verhoging van de ledenbijdrage in de huidige economische omstandigheden, die juist het notariaat zwaar hebben getroffen, onwenselijk vindt. Dat zal evengoed kunnen betekenen dat ter besparing van kosten het nu bestaande, goed functionerende systeem, juist wordt afgebroken. De prikkel die van deze wet uitgaat, is dus niet zonder meer een gunstige.

Het voorgaande leidt tot de conclusie dat er geen goede gronden zijn om de kosten van toezicht en tuchtrechtspraak bij het notariaat neer te leggen. Dat betekent dat de KNB zich niet kan verenigen met de kern van het wetsvoorstel.

Voor het geval de staatssecretaris vasthoudt aan het wetsvoorstel, merkt de KNB het volgende op.

2. Financiële consequenties

Het wetsvoorstel strekt ertoe de kosten van het toezicht en de tuchtrechtspraak door te belasten aan de beroepsgroepen, waaronder het notariaat. Volgens de toelichting op het wetsvoorstel bedragen de kosten van het toezicht op het notariaat € 3 miljoen en de kosten van de notariële tuchtrechtspraak ca. € 1,7 miljoen per jaar. Dat betekent dat in totaal € 4,7 miljoen moet worden gedragen door 1360 notarissen: een verzwarende van de lasten voor notarissen van ca. € 3455,- per notaris per jaar. Dat is een last die voor de gemiddelde notaris in de huidige slechte financiële omstandigheden niet is op te brengen.

De KNB merkt op dat het notariaat ten opzichte van de advocatuur en de deurwaarderij door dit wetsvoorstel onevenredig hard wordt getroffen. De lastenverzwaring voor de advocatuur ten opzichte van de huidige situatie is niet meer dan € 105,- per advocaat per jaar (1,8 mio (afbouw subsidie + kosten tuchtrechtspraak) te dragen door 17.000 advocaten) en de lastenverzwaring voor de deurwaarders bedraagt € 1555,- per deurwaarder (0,9 toezicht + 0,5 tucht = 1,4 mio te dragen door 900 deurwaarders), minder dan de helft van wat een notaris te dragen krijgt.

Overigens is opmerkelijk dat de kosten die door het BFT worden toegerekend aan het toezicht op het notariaat ruim twee keer zo hoog zijn als de kosten die het BFT toerekent aan het toezicht op de deurwaarderij. Per notaris wordt € 2200,- uitgegeven, terwijl per deurwaarder slechts € 1000,- wordt uitgegeven.

3. Wijze van inning, voorgesteld art. 87

Het wetsvoorstel voorziet in een inning van de desbetreffende kosten bij de KNB. Dat is, aldus de toelichting, uit oogpunt het van een efficiënte omslag en inning van kosten de meest voor de hand liggende methode.

Vanuit het gezichtspunt van de overheid mag dit juist zijn, vanuit het gezichtspunt van de KNB is dit anders. Ingevolge art. 87 van de Wet op het notarisambt stelt de algemene ledenvergadering van de KNB de hoogte van de jaarlijkse bijdrage vast. De leden hebben een eigen verantwoordelijkheid bij het uitbrengen van hun stem ter zake van de besteding van de door hen ingelegde middelen en de vaststelling van de hoogte van de jaarlijkse bijdrage. Dat de KNB de bij haar in rekening gebrachte kosten van toezicht en tuchtrechtspraak zal kunnen voldoen uit de jaarlijkse ledenbijdragen is dus, anders dan in de toelichting wordt aangenomen, niet een vanzelfsprekendheid.

De KNB is dan ook van mening dat veel meer voor de hand ligt dat deze kosten door de overheid zelf direct bij de notaris worden geïnd.

4. Voorgestelde maatregelen om kosten beheersbaar te houden

a. Recht om te worden gehoord, voorgesteld art. 94a lid 5

De begroting van de kamers voor het notariaat worden voor instemming aan de minister gestuurd. De KNB krijgt in dit wetsvoorstel het recht te worden gehoord voordat de minister instemming verleent. Dit recht om te worden gehoord biedt echter geen enkele garantie dat met eventuele bezwaren of opmerkingen van de KNB rekening wordt gehouden. Het notariaat dat volgens dit wetsvoorstel met de kosten van tuchtrechtspraak wordt belast heeft dus geen inspraak in de besteding van het daarmee gemoeide geld. De KNB is van mening dat een instemmingsrecht op zijn plaats is.

Het wetsvoorstel voorziet in het geheel niet in advies- of instemmingsrecht van de KNB inzake de begroting van het BFT. Het grootste deel van de kosten die met dit wetsvoorstel voor rekening van de KNB zullen worden gebracht zijn met het toezicht door het BFT gemoeide kosten. Het BFT is sinds kort belast met het integrale toezicht op het notariaat.

Dat integrale toezicht is - mede door de interne situatie bij het BFT - nog niet (goed) op gang gekomen. De verwachting dat die kosten alleen maar zullen stijgen, lijkt dan ook gerechtvaardigd. Zowel de omvang van de met het toezicht gemoeide kosten en de te verwachten groei daarvan, als de interne situatie bij het BFT maken dat de KNB vreest met een oncontroleerbare en onbeheersbare kostenpost te worden opgezadeld. De KNB is dan ook van mening dat ten minste een instemmingsrecht van de KNB met de begroting van het BFT dient te worden ingebouwd in het wetsvoorstel.

b. Griffierecht, voorgesteld art. 99 lid 2

Het wetsvoorstel voorziet in de invoering van griffierecht waarmee een geringe bijdrage wordt geleverd aan de bekostiging van het tuchtrecht en tevens een drempel wordt opgeworpen voor bagatelklachten. Het voorgestelde griffierecht bedraagt € 50,-. Dit is minder dan het klachtengeld dat een cliënt betaalt als hij een klacht indient bij de geschillencommissie notariaat. Het klachtengeld bedraagt daar minimaal € 50,84 en maximaal € 101,86, afhankelijk van het met de klacht gemoeide financiële belang. Van een griffierecht van € 50,- gaat in dat licht geen filterende werking uit. Het voorstel van de KNB is dan ook het griffierecht op ten minste € 100,- te stellen.

In het voorgestelde art. 99 lid 4 wordt bepaald dat indien de klacht in der minne wordt geschikt, het door de klager betaalde griffierecht wordt vergoed door de notaris. Dat zal niet in alle gevallen passend zijn. Beter is het dat aan partijen over te laten: zij kunnen als onderdeel van de schikking overeenkomen dat ofwel de notaris het betaalde griffierecht voor zijn rekening neemt, ofwel dat het griffierecht voor rekening van de klager blijft. Bij gegrondverklaring van de klacht, volstaat de regeling van het hierna te bespreken voorgestelde art. 103b: de tuchtrechter kan in dat geval het betaalde griffierecht als onderdeel van de kosten ten laste van de notaris brengen. Art. 99 lid 4 kan naar de mening van de KNB derhalve beter vervallen.

c. Verhaal van kosten, voorgesteld art. 103b

De KNB kan zich vinden in het voorstel de kosten die in verband met de behandeling van de zaak zijn gemaakt, te verhalen op degene tegen wie kort gezegd een zware maatregel wordt uitgesproken. Noch uit de tekst van het wetsvoorstel noch in de toelichting daarop wordt echter duidelijk welke kosten hieronder moeten worden verstaan en hoe tot een begroting van die kosten moet worden gekomen. De KNB ziet dit punt graag opgehelderd.

5. Overige opmerkingen

In art. 94a, zesde lid, staat 'kamer voor gerechtsdeurwaarders'; dat moet zijn 'kamer voor het notariaat'.

De KNB is blij met het voorgestelde artikel 94 lid 8 Wna, dat voorziet in de mogelijkheid om zaken in kleinere samenstelling af te doen. Deze aanpassing is nodig omdat die ertoe zal kunnen leiden dat de doorlooptijd van tuchtzaken wordt teruggebracht. Die doorlooptijden zijn een punt van zorg van de KNB. Verschillende door de KNB ingediende klachten zijn vijf jaar na de indiening ervan nog altijd niet afgedaan.

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

De KNB stelt in aanvulling op de voorgestelde maatregel voor om ter verdere verkorting van de doorlooptijden van tuchtklachten nog te voorzien in de mogelijkheid om:

- meer (plaatsvervangende) notarisleden te benoemen voor de kamers voor het notariaat; en
- bagatelklachten af te doen met een verkorte of zonder motivering.

De KNB dankt de staatssecretaris voor de geboden gelegenheid tot het maken van opmerkingen en is tot nadere toelichting op of overleg over die opmerkingen graag bereid.

Hoogachtend,

Mr. J.H.F. Wilmink
Voorzitter

